

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

31 augustus 2021

- •

Jeugdbescherming in de toekomst

Vier aanbevelingen voor het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Vraagstelling	3
1.3	Toekomstscenario in het kort	3
1.4	Afbakening en begrippen	4
1.5	Werkwijze	4
1.6	Leeswijzer	5
2	RSJ-advies op hoofdlijnen	6
2.1	Vier punten verdienen meer aandacht in het toekomstscenario	6
2.2	Vier aanbevelingen voor het toekomstscenario	6
2.3	Advies toekomstige onderwerpen	7
3	Maak duidelijk hoe dit scenario het probleem oplost	8
3.1	Verduidelijk hoe het scenario bijdraagt aan het oplossen van het gebrek aan tijdige en passende hulp	8
4	Stel kinder- en mensenrechten centraal	10
4.1	Stel het realiseren van kinder- en mensenrechten centraal	10
4.2	Integreer de aanpak van kindermishandeling in het toekomstscenario	11
4.3	Blijf bij de term jeugdbescherming	12
5	Beleg de verantwoordelijkheid voor het gedwongen kader uitsluitend bij de Rijksoverheid	13
5.1	Maak de minister voor Rechtsbescherming verantwoordelijk voor het gedwongen kader	13
5.2	Veranker de overgang van vrijwillig kader naar gedwongen kader in wetgeving en beleid	13
6	Laat het perspectief van kind en ouder leidend zijn in de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen	15
6.1	Besteed in de uitwerking van het scenario aandacht aan de vraag hoe kinderen en ouders zich gezien en gehoord voelen	15
6.2	Beschrijf in het scenario hoe tijdig, onafhankelijk en kwalitatief onderzoek en advies aan de rechter wordt gegarandeerd	16
6.3	Werk de rechtspositie en de rechtsbescherming uit	16
	Bijlage 1 Lijst van geraadpleegde deskundigen	18
	Bijlage 2 Geraadpleegde stukken	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Rijk en de VNG ontwikkelden een scenario voor een nieuwe organisatie van de jeugdbescherming. Dit zogenoemde *toekomstscenario kind- en gezinsbescherming* schetst op hoofdlijnen hoe een nieuwe organisatie van de jeugdbescherming er over vijf tot tien jaar uit zou kunnen zien.¹ Verschillende knelpunten in de uitvoering van de jeugdbescherming vormden de aanleiding voor de ontwikkeling van dit toekomstscenario.² Met een vereenvoudiging van de jeugdbescherming willen het Rijk en de VNG ervoor zorgen dat kinderen en gezinnen, die door een veelvoud van factoren te maken hebben met ontwikkelingsbedreiging en onveiligheid, tijdig de juiste hulp en steun ontvangen.³

1.2 Vraagstelling

De RSJ is gevraagd te adviseren over het toekomstscenario. De adviesvragen van de minister voor Rechtsbescherming luiden als volgt:

Adviesvragen

- Hoe kijkt de RSJ aan tegen het toekomstscenario?
- Helpt dit scenario kinderen en gezinnen optimaal te beschermen en ondersteunen?
- Wat zijn voor de RSJ, gegeven het scenario, belangrijke aandachtspunten vanuit het cliëntperspectief?

1.3 Toekomstscenario in het kort

In de kern omvat het toekomstscenario een aantal structuurwijzigingen ten opzichte van het huidige jeugdhulpstelsel.⁴ Deze structuurwijzigingen moeten ruimte maken voor een andere manier van werken die uitgaat van vertrouwen en de kracht van het gezin. Uitgangspunten van de toekomstige kind- en gezinsbescherming zijn: gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant, eenvoudig en lerend. Als werkwijze wordt voorgesteld dat elk gezin, gedurende de periode van hulpverlening, één vaste professional krijgt binnen het lokale team. Deze professional kijkt welke hulp de gezinsleden nodig hebben en op welke manier deze hulp geregeld kan worden. Indien nodig trekt deze professional samen op met een tweede professional uit het op te richten Regionaal Veiligheidsteam. In dit veiligheidsteam worden taken van Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde Instellingen samengebracht. De bij het gezin betrokken professionals werken in

¹ [Bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 31839, 771](#). Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zijn de opdrachtgevers namens het Rijk.

² Opdrachtformulering JenV, VWS & VNG 2020, p. 1.

³ Opdrachtformulering JenV, VWS & VNG 2020, p. 1.

⁴ Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 2021, p. 9.

teamverband in een lerende omgeving. Ze hebben toegang tot een netwerk van specialisten met kennis van kinderen, volwassenen en specifieke uitingsvormen van geweld.

1.4 Afbakening en begrippen

Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming ziet zowel op het vrijwillig als op het gedwongen kader. De RSJ legt vanwege haar onafhankelijke adviestaak op het terrein van de jeugdbescherming in dit advies de nadruk op het *gedwongen kader*. Dat wil zeggen: het kader waarin hulp aan kinderen en ouders wordt opgelegd in het kader van een door de rechter bepaalde maatregel. In het *vrijwillig kader* wordt hulp vrijwillig geaccepteerd of verzocht door de betrokkenen. De aanbevelingen in dit advies zijn echter ook relevant voor het vrijwillig kader van hulp en ondersteuning aan kinderen en ouders.

In het huidig stelsel worden de maatregelen in het gedwongen kader *jeugdbeschermingsmaatregelen* genoemd.⁵ De bij de jeugdbescherming betrokken organisaties worden bij elkaar de *jeugdbeschermingsketen* genoemd.⁶ Het toekomstscenario introduceert een nieuwe term voor (de organisatie van de) jeugdbescherming en hulp aan kinderen en gezinnen in het vrijwillig en gedwongen kader: kind- en gezinsbescherming.

1.5 Werkwijze

Ten behoeve van dit advies heeft een uitgebreide materiaalverzameling plaatsgevonden. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd en daarnaast ook (individuele) gesprekken gevoerd met experts, jeugdprofessionals en (ervaringsdeskundige) jongeren, jongvolwassenen en ouders.⁷ Tevens is informatie verzameld via de bestudering van relevante wetenschappelijke literatuur, (internationale) wet- en regelgeving, beleids- en kamerstukken, rechterlijke uitspraken, rapporten, richtlijnen en nieuwsberichten. Gedurende het gehele traject was dhr. E. Blokker, actieonderzoeker bij het Instituut voor Publieke Waarden, als klankbord-lid bij de adviescommissie betrokken.⁸ Aan het einde van het adviestraject heeft een onafhankelijk adviseur vanuit het perspectief van kinderen en ouders kritisch meegelezen.

⁵ Jeugdbescherming is het namens de overheid beschermen van een kind op basis van de wettelijke grond dat het kind zodanig opgroeit dat hij/zij in zijn/haar ontwikkeling ernstig wordt bedreigd (art. 1:255 lid 1 BW). In de praktijk wordt dit vaak vertaald naar onveiligheid of een onveilige opvoedsituatie.

⁶ Zie voor een schematische weergave van de verschillende organisaties die betrokken zijn de website van de IGJ: '[Doorstroomschema jeugdbeschermingsketen](#)'. De praatplaat '[Wie je tegenkomt als het niet goed gaat](#)' geeft een goed beeld van de mogelijke routes die ouders en kinderen kunnen doorlopen in de jeugdbeschermingsketen.

⁷ Zie voor de lijst van geraadpleegde deskundigen Bijlage 1.

⁸ E. Blokker heeft als actieonderzoeker veel ervaring met casuïstiek (circa 2000 gezinnen gezien). Per jaar behandelt het IPW 400 cases die zijn vastgelopen. Hij heeft daarmee goed zicht op de concrete knelpunten waar kinderen en ouders (en jeugdprofessionals) tegenaan lopen in de praktijk.

Bijeenkomsten

- Op 17 mei 2021 organiseerde de RSJ een *Visietafel* met verschillende experts uit het brede jeugddomein. Ter voorbereiding op deze bijeenkomst schreven de experts een *position paper* waarin zij vanuit hun expertise de kernelementen van een goed stelsel toelichten.⁹
- Op 18 mei 2021 bracht de RSJ een digitaal werkbezoek aan de Gecertificeerde Instelling Jeugdbescherming Brabant. Hier is met de bestuurder, de professionals en de cliëntenraad over de huidige uitvoeringspraktijk en over het toekomstscenario gesproken.
- Op 27 mei 2021 organiseerde de RSJ *Een dag door de keten*. Gesproken is met professionals uit de jeugdbeschermingsketen Utrecht, inclusief met gezinswerkers van het buurtteam jeugd en gezin.
- Op 15 juni 2021 sprak de RSJ met drie ervaringsdeskundigen (jongvolwassenen) van de organisatie *Team-Kim*.¹⁰
- Op 17 juni 2021 vond een focusgroep plaats met de input van acht jongeren van de organisatie *U-2B Heard!*.¹¹
- Op 24 juni 2021 sprak de RSJ met drie leden van de cliëntenraad Jeugdbescherming Overijssel.
- Op 6 juli 2021 vond een bijeenkomst plaats met leden van het *SamenwerkingsVerband van Ouders met Jeugdzorg*.

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat het RSJ-advies op hoofdlijnen: de hoofdconclusies van de RSJ over het toekomstscenario en de vier aanbevelingen die daaruit volgen. Elke aanbeveling wordt vervolgens in een apart hoofdstuk toegelicht (hoofdstuk 3 tot en met hoofdstuk 6).

⁹ De RSJ heeft deze papers gebruikt bij de voorbereiding van het advies. De papers zijn openbaar gemaakt en te raadplegen op de [website](#) van de RSJ.

¹⁰ Team-Kim is opgericht om de aanpak tegen kindermishandeling te verbeteren door haar kennis en ervaringsdeskundigheid in te zetten voor een concrete en effectieve preventie, vroegtijdige signalering van kindermishandeling en huiselijk geweld en het taboe op dit onderwerp te doorbreken. Team-Kim bestaat uit ongeveer vijftien jongvolwassenen met diverse culturele achtergrond.

¹¹ U-2B Heard! is een cliëntenplatform voor en door (kwetsbare) jongeren die in aanraking zijn gekomen met wooninstanties, jeugdzorg en andere instanties, door bijvoorbeeld het hebben van schulden of problemen in de familiekring.

2 RSJ-advies op hoofdlijnen

2.1 Vier punten verdienen meer aandacht in het toekomstscenario

De RSJ onderschrijft dat een herijking van de jeugdbescherming noodzakelijk is. Zoals uit het toekomstscenario blijkt, lukt het nu niet om kinderen en ouders tijdig van passende hulp te voorzien en wordt daarbij te weinig rekening gehouden met de gezinscontext van kinderen. Het toekomstscenario schetst een visie op een toekomst waarin kinderen en ouders op betere hulp en bescherming kunnen rekenen. Dat is positief, en het scenario bevat veel inspiratie voor een herijking van de jeugdbescherming. Tegelijkertijd vindt de RSJ dat vier essentiële punten in het toekomstscenario meer aandacht verdienen:

1. De RSJ is van mening dat in het toekomstscenario duidelijker kan worden gemaakt hoe de voorgestelde structuurwijzigingen bijdragen aan het oplossen van het gebrek aan tijdige en passende hulp aan kinderen en ouders.
2. De RSJ vindt dat kinder- en mensenrechten de basis moeten vormen van toekomstig jeugdbeleid. Dit is noodzakelijk omdat dit helderheid geeft over wat de overheid moet doen en wat de overheid mag doen in het kader van jeugdbescherming. Bovendien geeft dit richting aan de vraag hoe kinderen en gezinnen maximaal in hun waarde kunnen worden gelaten.
3. De RSJ vindt dat in het belang van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid duidelijk moet zijn dat de Rijksoverheid, en niet de gemeente of regio, verantwoordelijk is voor het gedwongen kader.
4. De RSJ signaleert op basis van gesprekken met kinderen en ouders de volgende drie terugkerende aandachtspunten die concreter in het toekomstscenario mogen worden uitgewerkt:
 - a. Kinderen en ouders voelen zich in de uitvoering van jeugdbescherming onvoldoende gezien en gehoord.
 - b. Tijdig, onafhankelijk en kwalitatief goed onderzoek als basis voor beslissingen in de jeugdbescherming.
 - c. Rechtspositie en rechtsbescherming van kinderen en ouders.

2.2 Vier aanbevelingen voor het toekomstscenario

Naar aanleiding van de bovenstaande aandachtspunten, formuleert de RSJ vier aanbevelingen. Deze aanbevelingen worden in de volgende hoofdstukken uitgewerkt en toegelicht.

Aanbeveling 1: Maak duidelijk hoe dit scenario het probleem oplost

Maak in het toekomstscenario duidelijker hoe de voorgestelde structuurwijzigingen bijdragen aan het oplossen van het gebrek aan tijdige en passende hulp aan kinderen en ouders.

Aanbeveling 2: Stel kinder- en mensenrechten centraal

- a. Stel het realiseren en waarborgen van kinder- en mensenrechten als uitgangspunt centraal bij de vormgeving van beleid over passende hulp en steun aan kinderen en ouders.
- b. Integreer de aanpak van kindermishandeling in het toekomstscenario.
- c. Blijf bij de term jeugdbescherming als aanduiding van het gedwongen kader.

Aanbeveling 3: Beleg de verantwoordelijkheid voor het gedwongen kader uitsluitend bij de Rijksoverheid

- a. Maak de minister voor Rechtsbescherming, of een ander bewindspersoon van JenV, verantwoordelijk voor het gedwongen kader.
- b. Veranker de overgang van vrijwillig naar gedwongen kader in wetgeving en maak landelijk beleid met een uniforme en voorzienbare werkwijze.

Aanbeveling 4: Laat het perspectief van kind en ouder leidend zijn in de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen

- a. Besteed in de uitwerking van het scenario aandacht aan de vraag hoe kinderen en ouders zich gezien en gehoord voelen.
- b. Beschrijf in het scenario hoe tijdig, onafhankelijk en kwalitatief goed onderzoek en advies aan de rechter wordt gegarandeerd, zonder dat dit noodzakelijke besluiten vertraagt.
- c. Werk de rechtspositie en de rechtsbescherming van kinderen en ouders uit in het scenario.

2.3 Advies toekomstige onderwerpen

De RSJ geeft met dit advies een algemene reactie op het toekomstscenario. De RSJ ziet dat een aantal belangrijke onderwerpen nadere uitwerking behoeft. Denk bijvoorbeeld aan de verdeling van de taken en bevoegdheden binnen de organisatie van de jeugdbescherming, de verbinding met het jeugdstrafrecht, de (rechts)positie en rechtsbescherming van kinderen en ouders en de relatie tussen jeugdbescherming en complexe echtscheidingsproblematiek. De RSJ adviseert graag in een later stadium over deze onderwerpen.

3 Maak duidelijk hoe dit scenario het probleem oplost

Op dit moment is de jeugdbescherming in Nederland buitengewoon kwetsbaar.¹² De RSJ ziet dat het toekomstscenario hier verbetering in beoogt te brengen. Dat vindt de RSJ positief. Het scenario beoogt ervoor te zorgen dat kinderen en gezinnen tijdig passende hulp ontvangen. De RSJ vindt dat in het toekomstscenario duidelijker kan worden gemaakt hoe de voorgestelde structuurwijzigingen bijdragen aan het oplossen van het gebrek aan tijdige en passende hulp aan kinderen en ouders.

Aanbeveling 1

Maak in het toekomstscenario duidelijker hoe de voorgestelde structuurwijzigingen bijdragen aan het oplossen van het gebrek aan tijdige en passende hulp aan kinderen en ouders.

3.1 Verduidelijk hoe het scenario bijdraagt aan het oplossen van het gebrek aan tijdige en passende hulp

De grootste organisatorische verandering die volgt uit het toekomstscenario is de totstandkoming van Regionale Veiligheidsteams.¹³ Voor de direct betrokken organisaties betekent dit scenario dat het overgrote deel van de taken van de Raad voor de Kinderbescherming, de Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis opgaan in de zogenoemde kerntaken van de te vormen Regionale Veiligheidsteams. De RSJ mist in het scenario de onderbouwing voor de stelling dat deze nieuwe organisatie van de jeugdbescherming bewerkstelligt dat kinderen en gezinnen tijdig de juiste hulp en steun ontvangen.¹⁴

Problemen

De RSJ onderschrijft de problemen die worden genoemd in het toekomstscenario. De RSJ zou graag toegelicht zien wat de oorzaken zijn van het probleem dat niet op tijd passende hulp kan worden geboden. Sommige problemen worden in het toekomstscenario niet besproken, zoals de wachtlijstproblematiek en de gemeentelijke verschillen in de uitvoering van de jeugdbescherming. Deze worden wel genoemd in inspectierapporten over de jeugdbescherming in 2019, 2020 en 2021.¹⁵

In het recente landelijke rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV) wordt duidelijk dat een aantal structurele problemen ervoor zorgt dat de jeugdbescherming onder druk blijft staan: *Het zware werk en de krapte op de arbeidsmarkt blijven zorgen voor een hoog ziekteverzuim en verloop van jeugdbeschermers. Daarnaast is er, vooral voor kinderen die specialistische hulp nodig hebben, een tekort aan goed hulpaanbod, onder andere door*

¹² IGJ & IJenV 2021, p. 19.

¹³ Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, p. 14.

¹⁴ Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, p. 39.

¹⁵ IGJ & IJenV, *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* 2019; IGJ & IJenV, *Jeugdbeschermingsketen in gevaar* 2019; IGJ & IJenV 2020; IGJ & IJenV 2021.

*onvoldoende bovenregionale samenwerking. Daarbij zorgen gemeentelijke procedures zoals verschillende manieren van inkoop van jeugdhulp en aanmeldprocedures ervoor dat passende hulp niet snel kan worden gerealiseerd.*¹⁶ Bovendien vindt de RSJ dat er in het scenario ook aandacht moet zijn voor de verstrekende gevolgen van tijdsverloop wanneer hulp uitblijft, zoals het verstrijken van de aanvaardbare termijn die richtinggevend is bij het uitspreken van een gezagsbeëindigende maatregel.¹⁷ Dit roept bij de RSJ de vraag op in hoeverre het toekomstscenario, met de voorgestelde vereenvoudiging van de jeugdbescherming, een passend en voldoende antwoord is op de structurele problemen die maken dat kinderen en ouders niet op tijd de juiste hulp en bescherming ontvangen.

¹⁶ IGJ, 'Situatie in de jeugdbescherming: verbeterd maar nog steeds kwetsbaar', igj.nl 5 juli 2021.

¹⁷ RSJ 2020; J. Huijer, 'Position paper ten behoeve van visietafel RSJ' rsj.nl mei 2021.

4 Stel kinder- en mensenrechten centraal

Het toekomstscenario stelt kinder- en mensenrechten als uitgangspunt niet voldoende centraal. De relevante verdragen worden wel betrokken, maar vormen niet duidelijk genoeg het kader waarop toekomstig jeugdbeleid gebaseerd moet zijn. Daarom doet de RSJ de volgende aanbevelingen.

Aanbeveling 2

- a. Stel het realiseren en waarborgen van kinder- en mensenrechten als uitgangspunt centraal bij de vormgeving van beleid over passende hulp en steun aan kinderen en ouders.
- b. Integreer de aanpak van kindermishandeling in het toekomstscenario.
- c. Blijf bij de term jeugdbescherming als aanduiding van het gedwongen kader.

4.1 Stel het realiseren van kinder- en mensenrechten centraal

Kinder- en mensenrechten moeten de basis vormen van toekomstig jeugdbeleid.¹⁸ Dit is belangrijk omdat het helderheid geeft over wat de overheid moet doen en wat de overheid mag doen in het kader van jeugdbescherming.¹⁹ De overheid heeft vanuit het kinderrechtenskader de verplichting om ouders passende hulp en steun te bieden in hun rol als opvoeder.²⁰ Dit is een belangrijke verplichting omdat de overheid via passende hulp en steun ervoor zorgt dat kinderrechten worden gewaarborgd en worden gerealiseerd. Het verwezenlijken van kinderrechten in het gezin is voor een groot deel afhankelijk van het welbevinden van de ouders en de middelen die beschikbaar zijn voor degenen die verantwoordelijk zijn voor de zorg aan kinderen.²¹ Bij het ontwikkelen van beleid voor passende hulp dient de overheid zich hiervan bewust te zijn. Dit uitgangspunt zou, op basis van kinderrechten, ook centraal moeten staan in het toekomstscenario.

Kind en kinderrechten centraal

Bij het beoordelen en vaststellen van de belangen van een kind (of van kinderen in het algemeen), moet rekening worden gehouden met de verplichting van de overheid het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig is voor zijn welzijn.²²

¹⁸ Liefwaard, Doek & Verkroost 2018.

¹⁹ Zie voor belangrijke uitgangspunten voor de uitvoering van de jeugdbescherming: Bruning, Van den Brink & Punselie, p. 268 e.v.

²⁰ Art. 18 lid 1 en lid 2 IVRK. De overheid waarborgt dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg en voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht. Zie ook art. 4 IVRK.

²¹ General Comment No. 7, par. 20. Zie ook: A. A. Asante, 'Kernelementen van goed jeugdbeschermingsstelsel' rsj.nl mei 2021.

²² Art. 3 lid 2 IVRK.

Het welzijn van kinderen in brede zin omvat hun basisbehoeften op materieel, fysiek, educatief en emotioneel vlak.²³ Ook de behoefte aan affectie en veiligheid horen bij deze basisbehoeften.

Leidende principes zijn dat het kind recht heeft op een afweging van zijn of haar belangen als eerste overweging,²⁴ het recht heeft om te worden gehoord en belang wordt gehecht aan het perspectief van het kind²⁵ en dat daarbij steeds rekening wordt gehouden met de groeiende autonomie van het kind,²⁶ dat het kind recht heeft op ontwikkeling,²⁷ en het recht heeft op non-discriminatie.²⁸ Daarbij houdt de overheid rekening met de rechten en plichten van de ouder(s). Indien noodzakelijk, is het belangrijk dat kinderen op bijzondere zorg en bescherming van de overheid kunnen rekenen.²⁹ Kortom, de overheid moet zorgen dat een kind deze zorg en bescherming toekomt. Dit betekent ook dat als uitgangspunt het kind (in relatie tot het gezin) centraal moet staan.³⁰

4.2 Integreer de aanpak van kindermishandeling in het toekomstscenario

Het huidige nationale meerjarenprogramma *Geweld hoort nergens thuis* van VWS, JenV en de VNG loopt eind 2021 af. De RSJ vindt het wenselijk dat, in lijn met de aanbeveling van het VN-Kinderrechtencomité, de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld geborgd blijft in één landelijk gecoördineerd beleidsprogramma.³¹ De RSJ adviseert dit programma te integreren in het toekomstscenario.

Veilig bespreekbaar maken kindermishandeling

De overheid is verplicht om kinderen te beschermen tegen alle vormen van geweld.³² De RSJ vraagt zich in dit kader af hoe bewerkstelligd kan worden dat kinderen en ouders zich veiliger voelen bij het bespreekbaar maken van vragen en problemen waar je als kind en ouder tegenaan loopt (wat kan resulteren in wat kindermishandeling kan zijn).³³ Volgens een aantal jongeren kan de signalering op scholen beter, door

²³ General Comment No. 14, par. 71.

²⁴ Kinderen hebben het recht op een afweging van hun belangen wanneer een beslissing hun (persoonlijk) raakt en dat deze belangen als eerste worden overwogen, zie art. 3 lid 1 IVRK.

²⁵ Kinderen hebben het recht om gehoord te worden, in het bijzonder bij alle beslissingen die een impact hebben op hun leven, en dat aan hun mening ook een passend belang wordt gehecht; zie art. 12 IVRK.

²⁶ Art. 5 IVRK.

²⁷ Art. 6 IVRK.

²⁸ De overheid beschermt kinderen tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind; zie art. 2 IVRK.

²⁹ Art. 20 IVRK. Zie ook de richtlijnen voor het implementeren van dit recht in praktijk en beleid: *United Nations Guidelines on Alternative Care* (20 november 2009).

³⁰ J. Huijjer, 'Position paper ten behoeve van visietafel RSJ' rsj.nl mei 2021.

³¹ General Comment No. 13, par. 72; General Comment No. 19.

³² Art. 19 lid 1 IVRK. Zie ook art. 19 lid 2 IVRK: De overheid moet zorgen voor passende wet- en regelgeving, beleid en andere maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om kinderen tegen geweld te beschermen.

³³ De officiële definitie van kindermishandeling is vastgelegd in art. 1.1. van de Jeugdwet: Kindermishandeling is elke vorm van, voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat,

bijvoorbeeld de inzet van ervaringsdeskundigheid. Ook noemden enkele jongeren het tekort aan aanbod voor traumabehandeling voor slachtoffers van kindermishandeling.³⁴ Volgens kinderen en ouders is een cultuuromslag nodig die ertoe leidt dat angst ouders niet weghoudt van noodzakelijke hulpverlening. Het zou normaal moeten zijn dat ouders hulp vragen.³⁵ De drempel om hulp te vragen wordt momenteel als te groot ervaren, omdat de consequenties groot kunnen zijn. Het advies van een aantal (ervaringsdeskundige) jongeren is om eerst - alleen - met het kind een gesprek te voeren.³⁶ Kinderen hebben soms meerdere gesprekken nodig om te kunnen vertellen wat er (thuis) aan de hand is. Bovendien hebben kinderen het ook vaak nodig om te leren/horen dat er een ander perspectief bestaat dan het onveilige normaal wat een kind gewend is. Er is tijd nodig om een vertrouwensband op te bouwen. Deze band is volgens betrokkenen belangrijk, omdat dit de samenwerking bevordert en helpt bij het accepteren van hulp. Kinderen en ouders vinden qua hulpverlening een paar vertrouwde gezichten belangrijk. Er wordt door de ervaringsdeskundigen, en overigens ook door professionals, getwijfeld hoe realistisch en wenselijk het uitgangspunt 'één gezin, één gezicht' is.

4.3 Blijf bij de term jeugdbescherming

De RSJ ontraadt de toepassing van de term *gezinsbescherming*. Deze term is vanuit een kinderrechtenperspectief niet passend en onwenselijk. Het zijn niet de gezinnen die bescherming behoeven, maar de (rechten van) kinderen in de context van het gezin. De RSJ onderschrijft wel het belang van gezinsgerichte hulp en benadrukt dat de ondersteuning van en hulp aan ouders bij de opvoeding een verantwoordelijkheid van de overheid is omdat dit in het belang van het welzijn van kinderen is. Het gaat dus om het aanbieden van passende (gespecialiseerde) hulp en steun aan deze ouder(s) of aan de daadwerkelijke opvoeder.³⁷ Daarom pleit de RSJ voor behoud van het begrip jeugdbescherming als aanduiding voor het gedwongen kader en acht een 'gedwongen gezinsmaatregel' of een 'ondertoezichtstelling van opvoeders' onwenselijk.³⁸

actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

³⁴ Art. 39 IVRK (recht van het kind op slachtofferhulp).

³⁵ P. Dijkshoorn, 'Aan welke elementen dient een goed stelsel van kind- en gezinsbescherming te voldoen om (de meest) kwetsbare kinderen te beschermen?', rsj.nl mei 2021.

³⁶ Zie ook: Augeo Jongerentaskforce 2019.

³⁷ Deze interpretatie van hulp en steun zien we ook terug in de huidige jeugdbeschermingswetgeving. De Gecertificeerde Instelling houdt gedurende de ondertoezichtstelling toezicht op het kind en zorgt ervoor dat aan het kind en de met gezag belaste ouders of ouder hulp en steun wordt geboden zodat de concrete bedreigingen in de ontwikkeling van het kind worden weggenomen binnen de termijn van de ondertoezichtstelling (art. 1:262 BW).

³⁸ M. Bruning & A. van Montfoort, 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: kernelementen van effectieve kind- en gezinsbescherming' rsj.nl mei 2021.

5 Beleg de verantwoordelijkheid voor het gedwongen kader uitsluitend bij de Rijksoverheid

De RSJ vindt dat in het belang van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid duidelijk moet zijn dat de minister van JenV, en niet de gemeente of regio, verantwoordelijk is voor het gedwongen kader. De RSJ adviseert hierover als volgt.

Aanbeveling 3

- a. Maak de minister voor Rechtsbescherming, of een ander bewindspersoon van JenV, verantwoordelijk voor het gedwongen kader.
- b. Veranker de overgang van vrijwillig naar gedwongen kader in wetgeving en maak landelijk beleid met een uniforme en voorzienbare werkwijze.

5.1 Maak de minister voor Rechtsbescherming verantwoordelijk voor het gedwongen kader

De RSJ adviseert de verantwoordelijkheid voor het gedwongen kader uitsluitend bij de Rijksoverheid te beleggen. De RSJ pleit voor een gedeconcentreerde uitvoering onder verantwoordelijkheid van een bewindspersoon.³⁹

De redenen hiervoor zijn de verschillen in uitvoering van de jeugdbescherming gecombineerd met de enorme druk die dit op gemeenten heeft gelegd en legt qua financiën, uitvoering en deskundigheid.

De RSJ is een voorstander van gedeconcentreerde uitvoering in goede verbinding met het decentraal bestuur. Het zijn immers kinderen en gezinnen die in dorpen en wijken wonen en veelal ook anderszins wel bekend zijn bij de gemeente. Het is belangrijk dat de verbinding met andere domeinen (zoals wonen, inkomen, zorg etc.) gewaarborgd kan worden.

Daar waar de overheid, door tussenkomst van een rechter, dwingend ingrijpt in het gezinsleven van burgers, past verantwoordelijkheid bij een minister van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Naast het garanderen van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid, is de minister ook verantwoordelijk voor het tijdig initiëren van een maatregel, voor de kwaliteit bij de voorbereiding en het opleggen en het uitvoeren van jeugdbeschermingsmaatregelen.

5.2 Veranker de overgang van vrijwillig kader naar gedwongen kader in wetgeving en beleid

De RSJ erkent de gesignaleerde noodzaak van uniforme uitgangspunten, richtlijnen en procedures in het gedwongen kader. Het is belangrijk dat de overgang van vrijwillig naar gedwongen helder is en er geen ruimte is voor een grijs gebied vol met

³⁹ Bij deconcentratie blijft de bewindspersoon verantwoordelijk voor de uitvoering van de bevoegdheid. Bij decentralisatie is degene die het uitvoert (bijvoorbeeld de gemeente) zelf verantwoordelijk voor de uitvoering.

onduidelijkheden over verantwoordelijkheden en rechtspositie.⁴⁰ Helder moet in ieder geval zijn dat wanneer doelen overgaan in opgelegde voorwaarden géén sprake meer is van intensieve vrijwillige hulp.⁴¹ De RSJ vermoed dat de onduidelijkheden over welk soort hulp verleend wordt (vrijwillig of gedwongen) en welke rechten en plichten daarbij horen eerder zullen toenemen dan afnemen met de voorgestelde werkwijze in lokale teams en Regionale Veiligheidsteams.⁴² De RSJ adviseert de overgang van het vrijwillig naar gedwongen kader te verankeren in wetgeving en landelijk beleid met één uniforme en voorzienbare werkwijze.

⁴⁰ RSJ & RVS 2019.

⁴¹ RSJ & RVS 2019. Intensieve vrijwillige hulp is volgens de RSJ & RVS gerechtvaardigd als dit het volgende betekent: een proces van hulp en zorg verlenen in het vrijwillige kader, waarbij de jeugdprofessional gradueel meer invloed uitoefent, meer verantwoordelijkheid neemt en daarmee steeds intensiever hulp en zorg verleent én tegelijkertijd de vrijwilligheid van de hulp garandeert. Het is dus cruciaal dat te allen tijde de vrijwilligheid wordt gegarandeerd.

⁴² Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 2021, p. 12.

6 Laat het perspectief van kind en ouder leidend zijn in de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen

Veel kinderen en ouders voelen zich niet voldoende gehoord en gezien. Dat is de belangrijkste rode draad die naar voren komt uit de verschillende gesprekken met (ervaringsdeskundige) kinderen, ouders en cliëntvertegenwoordigers.⁴³ Een tweede belangrijk punt dat naar voren komt, is de (soms) onvoldoende kwaliteit van het onderzoek dat de basis vormt voor beslissingen in de jeugdbescherming. Een derde punt dat naar voren komt uit de gesprekken betreft de rechtspositie en de rechtsbescherming. Daarom doet de RSJ de volgende aanbevelingen:

Aanbeveling 5

- a. Besteed in de uitwerking van het scenario aandacht aan de vraag hoe kinderen en ouders zich gezien en gehoord voelen.
- b. Beschrijf in het scenario hoe tijdig, onafhankelijk en kwalitatief goed onderzoek en advies aan de rechter kan worden gegarandeerd, zonder dat dit noodzakelijke besluiten vertraagt.
- c. Werk de rechtspositie en de rechtsbescherming van kinderen en ouders uit in het scenario.

6.1 Besteed in de uitwerking van het scenario aandacht aan de vraag hoe kinderen en ouders zich gezien en gehoord voelen

Het is belangrijk dat kinderen en ouders, die in het kader van de jeugdbescherming aan de gedwongen hulpverlening door de overheid zijn toevertrouwd, goed bejegend worden door diezelfde overheid.⁴⁴ In de bijeenkomsten en gesprekken met kinderen en ouders komt veelvuldig naar voren dat je gehoord en gezien voelen essentieel is. Dit is nu vaak niet het geval. Veel professionals ervaren te weinig tijd te krijgen om echt contact met kinderen en ouders te kunnen hebben. Zowel degenen die hulp ontvangen als degenen die verantwoordelijk zijn voor de inzet van hulp en steun hebben het nodig dat de jeugdbescherming verandert.⁴⁵

Kinderen en ouders vinden het belangrijk dat de professional aansluit bij het referentiekader van het gezin. Dat houdt in dat gesprekken tussen professionals en cliënten vanuit een gelijkwaardige positie, zonder oordeel, worden gevoerd.

⁴³ Om een goed beeld te vormen van het cliëntperspectief heeft de RSJ gesprekken gevoerd met dertien (ervaringsdeskundige) jongeren, zestien (ervaringsdeskundige) ouders en vier cliëntvertegenwoordigers.

⁴⁴ RSJ 2012, p. 3; W. van der Zwaard, E. Dannenberg & P. Hilhorst, 'Mensenwerk op waarde schatten. Een bescheiden stelsel in het belang van fatsoenlijke kind- en gezinsbescherming', rsj.nl 7 mei 2021.

⁴⁵ M. van der Aar, 'Manifest de Jeugdsprong' rsj.nl mei 2021.

Logischerwijs heeft iedereen een ander referentiekader. Het is belangrijk hier bewust van te zijn en situaties vanuit die context te bekijken en te begrijpen. Daarbij is het ook van belang dat rekening wordt gehouden met de culturele context.

Gewaakt moet worden voor de negatieve effecten van stigmatisering. Ouders die vroeger of als kind te maken hebben gehad met jeugdbescherming durven geen hulp in te schakelen omdat hun oude dossier hen boven het hoofd hangt. Ze zijn bang dat hun verleden als ouder of als kind bepalend zal zijn voor de manier waarop naar hun vragen en problemen gekeken wordt. Ook kinderen voelen de negatieve effecten van stigmatisering.

6.2 Beschrijf in het scenario hoe tijdig, onafhankelijk en kwalitatief onderzoek en advies aan de rechter wordt gegarandeerd

Gedegen onderzoek is een belangrijk fundament op basis waarvan een interventie wordt bepaald, en hiervoor moet voldoende en gekwalificeerd personeel beschikbaar zijn. Verkeerde veronderstellingen kunnen hardnekkig doorwerken in het hele latere traject in het gedwongen kader.⁴⁶ Wanneer fouten worden geconstateerd, moeten deze worden verwijderd uit het dossier.

Enkele ouders geven aan dat zij de in het toekomstscenario voorgestelde organisatorische verandering onwenselijk vinden. Het wordt vanuit het perspectief van de ouders als 'één sterk machtsblok' ervaren. Daarnaast wordt het toetsen van beslissingen door een ander Regionaal Veiligheidsteam, zoals in het toekomstscenario wordt voorgesteld, door hen niet gezien als voldoende onafhankelijk onderzoek.

6.3 Werk de rechtspositie en de rechtsbescherming uit

De RSJ constateert dat de rechtspositie en de rechtsbescherming van kinderen en ouders onderbelicht is in het toekomstscenario. De RSJ vindt het positief dat rechtsbijstand beschikbaar is voor ouders die te maken krijgen met een gedwongen maatregel. Dit zou ook beschikbaar moeten zijn voor kinderen.⁴⁷ Het is van groot belang om de rechtspositie en rechtsbescherming van kinderen en ouders goed te regelen: hiermee neemt de overheid de rechten van ouders en kinderen serieus.⁴⁸ Het gaat hier om zeer ingrijpende beslissingen door de overheid in het privé- familie en gezinsleven van ouders en kinderen. Het is van belang dat niet alleen ouders, maar ook kinderen bijgestaan kunnen worden door een gespecialiseerde advocaat of jurist.⁴⁹ Kinderen en hun ouders hebben vanwege hun afhankelijke positie ten opzichte van de overheid in het gedwongen kader bescherming nodig tegen inbreuken op hun (grond)rechten of een willekeurige beperking daarvan. Met name in de procedures waarbij kinderen (mogelijk) worden gescheiden van hun ouders of wanneer de ouders niet voor de belangen van hun kind willen of kunnen opkomen, is rechtsbijstand voor

⁴⁶ M. Smolenaars, 'Rammelende rapporten jeugdbescherming beschadigen ouders en kinderen', ftm.nl 7 juli 2021.

⁴⁷ M. Bruning & A. van Montfoort, 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: kernelementen van effectieve kind- en gezinsbescherming' rsj.nl mei 2021.

⁴⁸ T. van Yperen, 'Kernelementen bescherming kwetsbare kinderen: wat biedt het toekomstscenario?' rsj.nl mei 2021.

⁴⁹ Bruning e.a. 2020.

(jonge) kinderen voor de vertegenwoordiging van de belangen van het kind cruciaal. Hoewel in alle procedures rondom ondertoezichtstellingen rechtsbijstand wenselijk is, moet het recht op een gespecialiseerde advocaat voor kinderen en ouders gewaarborgd zijn bij procedures rond uithuisplaatsingen, al dan niet gesloten, en voor gezagsbeëindigende maatregelen. Juist vanwege die ingrijpende beslissing van de overheid op het leven van kinderen en ouders. Er is deskundigheid van een gespecialiseerde advocaat en een effectief rechtsmiddel nodig om deze kinderen en/of ouders goed bij te staan in de verdediging van hun rechten.

Het toekomstscenario besteedt kort aandacht aan een klachtenprocedure voor gezinnen. Het zou goed zijn als dit expliciet voor kinderen en jongeren uitgewerkt wordt.⁵⁰

Sommige kinderen en ouders geven aan zich gesteund te voelen als gedurende een jeugdbeschermingstraject een (zelfgekozen) vertrouwenspersoon beschikbaar is: een persoon die naast hen staat, die met gesprekken mee kan gaan of bij praktische zaken begeleiding kan bieden. Afhankelijk van de situatie en behoefte van betrokkenen kan dit bijvoorbeeld een ervaringsdeskundige, een vertrouwenspersoon van het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ), een JIM⁵¹ of een gezinsbegeleider zijn.

⁵⁰ 'Jongeren in de jeugdhulp worden vergeten in klachtprocedures', akj.nl.

⁵¹ JIM staat voor 'Jouw Ingebrachte Mentor' en is bijvoorbeeld een buur, tante, sportcoach of opa. Een jongere kiest zijn eigen JIM. Iemand die hij al kent en vertrouwt of waar hij heen gaat als het thuis even niet lekker loopt. De JIM is iemand die goed kan meedenken over wat er aan de hand is en hoe bijvoorbeeld school of hulpverleners jullie kunnen ondersteunen. Zie: jimwerkt.nl.

Bijlage 1 Lijst van geraadpleegde deskundigen

De RSJ heeft gedurende het adviestraject de volgende externe deskundigen geraadpleegd:

M. van der Aar	Landelijk bestuurder FNV Jeugdzorg
A. A. Asante	Voorzitter Landelijke Cliëntenraad
M. van den Berg	Gedragswetenschapper Jeugdbescherming west
I. ten Berge, Dr.	Directeur Expertisecentrum William Schrikker
R. Bleeker	Jeugdbeschermer bij SAVE, onderdeel van Samen Veilig Midden Nederland
E. Blokker	Actieonderzoeker, Instituut voor Publieke Waarden
M. R. Bruning, Prof. Mr. Drs.	Hoogleraar Jeugdrecht, Universiteit Leiden
E. Dannenberg	Raadslid bij Raad voor Volksgezondheid & Samenleving en voorzitter bij Divosa, de kennis- en netwerkorganisatie voor gemeentelijke directeuren in het sociaal domein
P. Dijkshoorn	Niet-praktiserend kinder- en jeugdpsychiater en landelijk ambassadeur lerend jeugdstelsel voor de VNG
J. Dols	Raadsonderzoeker en MFN mediator
S. Halane	Adviseur bemoeizorg jeugd aan Somalische gezinnen en andere vluchtelingengezinnen
P. Hilhorst	Raadslid bij Raad voor Volksgezondheid & Samenleving, politicoloog, publicist en

	onderzoeker, onder meer betrokken bij de Citydeal Eenvoudig Maatwerk en lid van de Raad van Toezicht van Stichting JIM
B. van 't Hoff	Vicevoorzitter van de Stichting Vader Kennis Centrum
D. Hopmans	Advocaat bij Op Zuid Advocaten
J. Huijjer, Mr. Dr.	Universitair docent Molengraaff Instituut voor Privaatrecht, Universiteit Utrecht
I. Huisman, Drs.	Gezinswerker Lokalis
E. A. A. van Kalveen, Mr.	Senior rechter, Rechtbank Midden Nederland
L. de Leeuw van Weenen, BSW.	Jeugdzorgwerker bij William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering
V. MacDonald	Gezins- en muziekcoach
W. Marinus, MSW.	Ambassadeur complexe scheidingen, trainer/coach en jeugdbeschermer bij Jeugdbescherming Brabant.
A. J. van Montfoort, Mr. Dr.	Directeur Stichting De Thuisbasis Sociaal Werk
C. van Ravenhorst	Crisismedewerker Veilig Thuis
B. Smit	Gezinswerker Buurteams Overvecht de Gagel
J. D. M. Sprokkereef, Drs.	Lid Raad van Bestuur Siza
G. Willemse	Manager IJmond, Amstelveen-Aalsmeer, De Jeugd- en Gezinsbeschermers
M. Wijdeven	Projectleider Pilots Jeugdbeschermingsketen Actielijn 5 Zorg voor de Jeugd

T. van Yperen, Prof. Dr. Expert jeugdstelsel, Nederlands Jeugdinstituut, Bijzonder hoogleraar Monitoring en innovatie jeugdstelsel, Rijksuniversiteit Groningen

W. van der Zwaard, MA. Senior adviseur - Raad voor Volksgezondheid & Samenleving

Om een beeld te vormen van wat kinderen en ouders belangrijk vinden is met (ervaringsdeskundige) kinderen, ouders en cliëntvertegenwoordigers gesproken. Er zijn (onder meer) gesprekken gevoerd met:

R. Bartels Cliëntenraad Jeugdbescherming Overijssel

J. Bhugwandass Ervaringsdeskundige

R. Brenkman Ervaringsdeskundig als ouder binnen de jeugdbescherming

D. van Buuren Ervaringsdeskundige, Team-Kim

D. Petrona Claase Ervaringsdeskundig professional

Don Bosco Spirit U-2B Heard! Focusgroep ervaringsdeskundige jongeren (gesproken over ervaringen en adviezen voor toekomst jeugdbescherming van acht jongeren onder begeleiding van coördinator)

S. Dağdeviren Ervaringsdeskundige

D. van Doremalen Cliëntondersteuner/ervaringsdeskundig specialist jeugdbescherming

A. Groenen, MCL/MBA/MBI Penvoerder namens het SamenwerkingsVerband van ouders met Jeugdzorg, Voorzitter van de cliëntenraad van Bureau Jeugdzorg Limburg, Vrijwilliger bij Stichting KOG

H. de Groot	Bestuurslid Stichting Jeugdhulp Voldoende Beschermd
P. van Herk	Voorzitter Cliëntenraad Jeugdbescherming Brabant
B. van 't Hoff	Vicevoorzitter van de Stichting Vader Kennis Centrum
L. van 't Land	Procesmanager Zorg en Veiligheid, ouder met ervaring binnen familie- en jeugdrecht
Lara	Ervaringsdeskundige, Team-Kim
S. Mangroe	Oprichter van BESEF FF
B. Motilall	Vicevoorzitter van de cliëntenraad van Jeugdbescherming Brabant
M. Nijhof	Senior specialist sociaal domein en (ervarings)deskundige jeugdzaken
B. van Os	Voorzitter van de Cliëntenraad Jeugdbescherming Overijssel
A. Peters	Lid Cliëntenraad Jeugdbescherming Overijssel
J. Roeleveld	Adviseur cliëntperspectief bij Yeph en Academische Werkplaats Risicojeugd
S. N. H. Rodijk	Regio Ambassadeur Cliëntperspectief Overijssel voor Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ), Projectleider Stichting Kinderperspectief, Projectleider RKJ Samen Normaliseren (<i>Project 1</i>), Coördinator JeugdWelzijnsBeraad
Sanne	Ervaringsdeskundige, Team-Kim
N. Sieffers	Bestuurder Netwerk Beter Samen
M. Sueters	Jurist

P. Tromp, Drs.	Pedagoog, voorzitter Stichting Vader Kennis Centrum, president Platform voor Europese Vaders
S. Werleman	Ervaringsdeskundige
B. Wondergem	Bestuurslid Stichting Vader Kennis Centrum
C. Quarles van Ufferd	Clientambassadeur Jeugdbescherming west
L. Zengerink	Coördinator Don Bosco Spirit U-2B Heard!

Bijlage 2 Geraadpleegde stukken

Literatuurlijst

Augeo Jongerentaskforce 2019

Augeo Jongerentaskforce, *Praten over wat je thuis meemaakt. Een verslag van onderzoeken en aanbevelingen van de Augeo Jongerentaskforce 2013 – 2018, 2019.*

Bruning, Van den Brink & Punselie 2020

M.R. Bruning, Y.N. van den Brink & E.C.C. Punselie, *Jeugdrecht en Jeugdhulp*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2020.

Bruning e.a. 2020

M.R. Bruning e.a., *Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie*, Meijers-reeks nr. 335. Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2020.

Hellinga & Rueb 2021

J. Hellinga & C. Rueb, *Help, een klacht! Praktijkonderzoek naar een betere klachtbehandeling voor cliënten en professionals in de jeugdbeschermingsketen*, Amsterdam: AKJ 2021.

Huijer 2020

J. Huijer, *Rechtvaardiging van jeugdbescherming in de praktijk, een onderzoek naar de besluitvorming in jeugdbeschermingszaken door de Raad voor de Kinderbescherming en de kinderrechter* (diss. UU), 2020.

IGJ & IJenV, Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd 2019

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid, *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd. Toezicht bij de jeugdbescherming en jeugdreclassering*, Utrecht: IGJ 2019.

IGJ & IJenV, Jeugdbeschermingsketen in gevaar 2019

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid, *Signalement. Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd. Jeugdbeschermingsketen in gevaar*, Utrecht: IGJ 2019.

IGJ & IJenV 2020

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid, *Voortgangsrapportage kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*, Utrecht: IGJ 2020.

IGJ & IJenV 2021

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd & Inspectie Justitie en Veiligheid Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd. Landelijk rapport 2021 vervolgtoezicht*, Utrecht: IGJ 2021.

Kalthoff 2020

H. Kalthoff, *Opgroeien en opvoeden in armoede. Over de leefsituatie van kinderen in armoede en de gevolgen*, Utrecht: NJi 2020.

Kinderombudsman 2013

De Kinderombudsman, *Is de zorg gegrond? Analyse van het feitenonderzoek aan de basis van ingrijpende jeugdzorgbeslissingen*, Den Haag: Kinderombudsman 2013.

KPMG 2019

KPMG, *Quickscan Raad voor de Kinderbescherming. Breed perspectief op oorzaken & verbeteringen wachtlijsten*, 2019.

Liefwaard, Doek & Verkroost 2018

T. Liefwaard, J.E. Doek & D.S. Verkroost, 'Een internationaal kinderrechtenperspectief op de decentralisatie van de jeugdhulp' (Bijlage 3B) in: R.D. Friele e.a., *Eerste evaluatie Jeugdwet. Na de transitie nu de transformatie*, Den Haag: ZonMw 2018.

Opdrachtformulering JenV, VWS & VNG 2020

Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, & VNG, *Opdrachtformulering. Kwartiermakersfase Effectieve jeugd- en gezinsbescherming*, 2020.

Peters 2021

R. Peters, *Zorgen over de jeugdzorg*, Heeswijk-Dinther: Abdij van Berne 2021.

RSJ 2012

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Goed bejegenen. Beginselen voor het overheidsoptreden tegenover mensen die een justitiële straf of maatregel ondergaan*, Den Haag: RSJ 2012.

RSJ 2020

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Het perspectiefbesluit in de jeugdbescherming*, Den Haag: RSJ 2020.

RSJ position papers 2021

Position Papers toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, 21 mei 2021, te vinden op: [Position papers toekomstscenario kind- en gezinsbescherming | Publicatie | Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming \(rsj.nl\)](#) (laatst geraadpleegd: 30 augustus 2021).

RSJ & RVS 2019

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming & Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, *Intensieve vrijwillige hulp. Heldere grenzen aan drang in de jeugdzorg*, Den Haag: RSJ & RVS, 2019.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 2021

Bijlage bij *Kamerstukken II 2020/21*, 31839, 771. Publicatiedatum: 30 maart 2021.

Overige bronnen

IVRK

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, New York, 20 november 1989.

General Comment No. 7

Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 7. Implementing child rights in early childhood, 2005.

General Comment No. 13

Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 13. The right of the child to freedom from all forms of violence, 2011.

General Comment No. 14

Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), 2013.

General Comment No. 19

Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 19 on public budgeting for the realization of children's rights (art. 4), 2016.

UN Guidelines for the Alternative Care of Children 2009

United Nations, Guidelines for the Alternative Care of Children, 2009.

